

Ola Solvang I samarbeid med Thor Harald Henriksen

Med rett til å lyve

Bakgrunn

Gjennom tolv år som ordfører har Roy Waage bygget en solid maktbase. Den er fundamentert på et tett familienettverk i det læstadianske miljøet på Skjervøy. Gjennom å plassere sine støttespillere i nøkkelposisjoner, styreverv i kommunale selskaper osv. – og ved å avskaffe nemdstrukturen i kommunen, har ordføreren samlet alle trådene inne på ordførerkontoret.

Jeg har i snart to år nøstet opp ordførerens nett og vist hvordan en engere krets blir begunstiget og hvordan de andre holdes utenfor. Kjernesaken har vært skandalene rundt det kommunalt eide aksjeselskapet Industriparken. Det var i kjølvannet av de mange oppslagene rundt Industriparken at saka om Waages rolle i Idrettsklubben dukket opp. Det skjedde under en samtale med en av mine kilder høsten 2006. Det er denne saka om Waage og klubben som er tema for denne rapporten

Saken

I 2001 ble Roy Waage leder av fotballgruppa i Skjervøy Idrettsklubb. Han var samtidig ordfører i kommunen. Waage var ikke fornøyd med et andredivisjonslag. SIK skulle opp og frem, og han skulle personlig føre dem dit.

Et middel for å bedre kvaliteten var å kjøpe gode spillere, og betale dem og de lokale lønn og godtgjørelse. Dette ble gjort, og utgiftene eksploderte. Klubben kunne ikke bære dem.

Utbetalingene ble ikke innrapportert. De ble i stedet forsøkt kamuflert som skattefrie reiseutlegg og kjøregodtgjørelse

Pengene ble til dels skaffet til veie gjennom ulovlig låneopptak. Det ble også handlet inn varer og tjenester for store beløp som fotballgruppa aldri klarte å gjøre opp I løpet av de to årene skiftet 1,5 millioner kroner eier uten at beløpene ble innrapportert til skattemyndighetene.

Mannen som ordnet med utbetalingene var Roy Waage. Han var samtidig ordfører, og administrerte dermed et system som var laget for å snyte sin egen arbeidsgiver for skatteinntekter.

Økonomien i Idrettsklubben gikk etter hvert over styr. Hovedstyret visste ikke at Waage i dølgsmål betalte lønn og bonus til spillerne, noe hovedstyret uttrykkelig hadde lagt ned forbud mot.

I juni 2001 la fotballgruppas kasserer ned vervet sitt. Han konkluderte med at han ikke lenger hadde noen mulighet til å skjønne vervet så lenge økonomistyringen var ute av kontroll.

Roy Waage, som hadde skapt den uholdbare situasjonen, overtok nå kassa. Fra midten av 2001 var han derfor både kasserer og sportslig leder.

I desember 2002 kastet idrettsklubbens interne revisor inn håndkleet. Politimannen Hans Ilstad frasa seg vervet fordi han fryktet at det kunne få konsekvenser for jobben hans som politietterforsker.

Hovedproblemet var at pengene rant ut uten at fotballgruppa leverte bilag som viste hva pengene gikk til.

Da millionunderskuddet etter hvert ble kjent, fikk Waage sparken. Klubben var nær ved konkurs. Nå hadde også skatteoppkreveren begynt å interessere seg for saka.

Da skatteoppkreveren i ettertid konfronterte Waage med realitetene nektet han å svare på flere av spørsmålene, og skatteoppkreveren kunne senere dokumentere at Waage hadde løyet om andre forhold for å prøve å komme unna.

Skattemyndighetene gjennomførte en omfattende gransking av saken, og rapporten forelå i mars 2007. Rapporten konkluderte med at Idrettsklubben skulle ilegges en straff på 60.000 kroner for rotet og unndragelsene.

Abeidet

Jeg hadde flere kilder som hadde fortalt om innholdet, og kunne ha laget en sak med anonymiserte kilder. Jeg så det imidlertid som avgjørende å få tilgang til hoveddokumentet. Basert på tidligere erfaringer visste jeg at Waage måtte konfronteres med ugjendrivelige bevis. Han ville ellers prøve å lyve seg ut av knipa ved å så tvil om sannhetsgehalten.

Jeg ba om innsyn i rapporten. Skjervøy kommune avslo anmodningen. Vedtaket ble innklaget til fylkesmannen, som sendte saka videre til to departementer for å få en vurdering. Dette var i månedsskiftet mars/april. Tidlig i mai var det ennå ikke kommet noen avklaring.

Jeg tok nå kontakt med en kilde som jeg visste hadde hatt tilgang til dokumentet. Vedkommende sa seg til slutt villig til å gi meg en kopi.

Jeg var forberedt på at publisering ville utløse en omfattende kildejakt. Jeg avtalte å møte kilden på en arbeidsplass, I forkant og bakkant dro jeg rundt og viste meg frem ved å ta bilder på forskjellige lokaliteter i bygda.

Jeg brukte kvelden og natta på å lese dokumentene. (ca.70 sider) Innholdet var mildt sagt oppsiktsvekkende. Rapporten inneholdt et sammendrag der det ble gjort rede for hvilke lover og regler skattemyndighetene mente man hadde forbrutt seg mot. Deretter kom hoveddelen av rapporten med en detaljert beskrivelse av de etterforskningskritt assisterende kemner hadde foretatt, og referater fra avhør der Waage hadde forsøkt å lyve seg fra ansvaret. Siste del av rapporten inneholdt kopier av brev, interne fra klubben, og korrespondanse med skattemyndighetene.

Det var et omfattende materiale, saken hadde gått over flere år, og en rekke personer hadde gått inn og ut av klubben. For å skaffe meg et godt og riktig indre bilde av hvordan saka hadde utviklet seg laget jeg en tidslinje: Tapetserte en av kontorveggene med gråpapir, og satte opp hendelsene og de enkelte etterforskningskrittene ligningsmyndighetene hadde gjennomført, kronologisk. Denne veggen var til svært

stor hjelp da trådene skulle samles og taktikken for siste fase skulle legges. Den var også viktig for å eliminere feil under utskrivningen.

Nyhetsledelsen i avisa ble holdt løpende orientert om saka. De fikk også tilgang til deler av materialet, men ikke identiteten til kilden. Etersom dette var en stor og komplisert sak, ønsket jeg å få hjelp, og ba om støtte fra Thor Harald Henriksen som har et ryddig hode, og som har vært sentral i avsløringen av flere skandaler de siste årene. Mandag 7.mai kom Henriksen til Storslett. Han hadde på forhånd lest rapporten, og på telefon hadde vi lagt en slagplan.

Rapporten fra Skatteoppkreveren var svært grundig og detaljert. Det var derfor ikke nødvendig å gjøre intervjuer for å klarlegge detaljer omkring sakens faktiske innhold. Vi bestemte oss for å innskrenke til to intervjuer: Roy Waage og Hans Kristian Mikalsen, som hadde vært leder for hovedstyret i klubben i den perioden Waage hadde operert. Mikalsen kunne bekrefte opplysningene i rapporten, og dessuten fortelle hvordan han og de andre medlemmene av hovedstyret aktivt hadde blitt ført bak lyset av Waage. Mikalsen er en vel ansett og svært troverdig kilde.

Intervjuet med Mikalsen ble gjort av undertegnede og T.H. Henriksen mandag formiddag.

Jeg tok samme dag kontakt med Waage for å sjekke at han ville være til stede på Skjervøy dagen etter. Jeg fortalte ikke hvilken sak vi jobbet med.

Waage ble intervjuet på ordførerkontoret. Han stilte som vilkår at han fikk lese gjennom og godkjenne sitatene, og stryke egne uttalelser. Vi aksepterte vilkårene, konfronterte han med påstandene. Han hevdet at han aldri hadde løyet eller bedratt noen. Han kunne ikke gi noen plausibel forklaring på påstandene i rapporten. Da han senere på dagen fikk intervjuet forelagt, forlagte han omlag 50 prosent av saken strøket. Både intervjuet med Mikalsen og Waage ble tatt opp på band.

I løpet av 2-3 timer etter intervjuet begynte Waage og hans støttespillere en offensiv motkampanje. Målsettingen var å få stanset oppslaget. Både undertegnede og redaksjonsledelsen ble kontaktet. Det ble fremsatt indirekte trusler, antydninger og påstander som hadde til hensikt å påvirke avisa til å droppe saken. Vi ble også kontaktet av kemneren som forsøkte å så tvil om den rapporten han selv sto ansvarlig for. Han henviste til at den rapporten vi hadde fått måtte være en foreløpig utgave. Basert på kontakt med flere kilder følte jeg meg sikker på at rapporten var troverdig. Vi bestemte oss allikevel for å utsette publisering en dag.

Onsdag formiddag jobbet vi fra avdelingskontoret på Storslett. Den utsatte publiseringen ga oss muligheten til å dobbelsjekke og kvalitetssikre alle deler av oppslaget. Torsdag 10. mai ble saken publisert.

Mottiltak

Røys nettverk var nå mobilisert. En av løytnantene, kirkeverge John Andreassen, var nyvalgt leder for Idrettsklubben. Han dro på kildejakt, og mente å vite hvem som hadde lekket rapporten. Samme dag ble det lekket en sak til lokalavisa Framtid i Nord, der personen Andreassen mente måtte være vår kilde, ble beskyldt for å ha snusket med idrettsklubbens penger. Angrepet hadde utvilsomt til hensikt å gjøre det klart for alle potensielle kilder at de ville bli straffet dersom de sa noe. Framtid i Nord

ble kampanjeavis for Waageklanen, og lot ordføreren og hans støttespillere få utfolde seg fritt uten å måtte besvare kritiske spørsmål. Denne kampanjen gikk over et par uker, og fulgte mønsteret for hvordan denne avisa har fulgt de andre skandalene rundt Waage de siste par årene. Roy Waage selv gikk ut og truet med å saksøke Nordlys.

I månedsskiftet mai/juni ga fylkesmannen Nordlys delvis medhold i kravet om innsyn i den endelige rapporten. Vi fikk tilgang til sammendrag og konklusjon. Innholdet var identisk med den versjonen vi hadde brukt.

Tidsforbruk

Arbeidet med å skaffe oversikt og sørge for verifiseringer i den initielle fasen tok drøyt 3 dagsverk. Arbeidet med selve saken frem til det første oppslaget 10/5 tok 5 dagsverk fordelt på to medarbeidere.

Erfaringer

Denne og tidligere saker om Waage har styrket min overbevisning om hvor viktig det er å ettergå sterke maktpolitikere. I Waages tilfelle er ikke maktmisbruket primært knyttet til økonomiske motiver, men til et brennende ønske om å bevare maktbasen og posisjonen. Denne saka viste at han var villig til å gå svært langt, lyve, føre revisor og styre bak lyset, og bruke kommunekassa aktivt i bestrebelsene for å oppnå urealistiske mål han selv hadde satt. Den var på mange måter en parallell til skandalene rundt Industriparken.

En annen viktig erfaring er behovet for å være grundig når man går etter slike personer. Enhver bagatell eller feil, vil bli utnyttet for å så tvil. I denne saka var det ingen feil. Waage truet riktignok med søksmål, men har aldri gått videre med denne planen. Verken han eller hans støttespillere har kunnet påvise en eneste feil i oppslaget.

En tredje erfaring er fordelene ved å være to journalister på en sak som denne. I prosessen frem mot publisering må man ta en rekke avgjørelser. To hoder tenker alltid bedre enn et, og det faktum at vi var to, har hatt stor betydning for kvaliteten på det endelige resultatet.

Ola Solvang